

امام صادق

کلیدواژه: امام صادق علیه‌السلام.
پرسش: درباره ولادت، کودکی و نوجوانی امام صادق - علیه‌السلام - تا دوره امامت آن حضرت توضیح دهید؟

فهرست مندرجات

- ۱ - ولادت امام صادق
- ۲ - نام پدر و مادر امام صادق
- ۳ - ویژگی‌های ظاهری
- ۴ - سرپرستی امام صادق
- ۵ - امام صادق تحت تربیت امام سجاد
- ۶ - آثار تربیت امام سجاد بر امام صادق
- ۶.۱ - روایتی از امام صادق
- ۷ - شرکت در جلسات درس پدر
- ۷.۱ - نقل یک روایت
- ۸ - امام عاشق کسب علم و فضیلت
- ۹ - بازی امام در کودکی
- ۱۰ - ترغیب کودکان به کسب علم
- ۱۱ - نتیجه بحث
- ۱۲ - پانویس
- ۱۳ - منبع

ولادت امام صادق

امام صادق - علیه‌السلام - هم‌زمان با سالروز ولادت رسول اکرم - صلی‌الله‌علیه‌وآله - در هفدهم ماه ربیع‌الاول در شهر «یثرب» (مدینه الرسول) مصادف با سال هشتاد و سه هجری، در دودمان رسالت و نبوت، قدم به عرصه حیات گذاشت. [۱]

نام پدر و مادر امام صادق

نام پدرش **باقر** (امام پنجم شیعیان) و مادرش حضرت «**ام‌فروه**» از شیفتگان مقام ولایت و عصمت و یکی از بانوان با فضیلت و باتقوا بود؛ [۲] فضیلت او در حدی بود که گاه امام صادق - علیه‌السلام - را با عنوان «ابن المکرمه» (فرزند بانوی بزرگوار) صدا می‌کردند.

ویژگی‌های ظاهری

امام صادق - علیه‌السلام - قد متوسطی داشتند؛ سرخ‌رو، سفیداندام، بینی کشیده و موهای مجعد مشکی داشتند و بر گونه‌شان خال سیاهی بود. [۳]

سرپرستی امام صادق

ایشان در خانواده عصمت و ولایت، در کنار جد (امام سجاد علیه‌السلام) و پدر (امام باقر علیه‌السلام) و در آغوش مادر، بزرگ شد. امر تغذیه و شیردهی ایشان را مادرش شخصاً بر عهده گرفت؛ به‌ویژه که ایشان در دوران کودکی به سببی ضعیف و لاغر بودند. [۴] اسناد تاریخی نشان می‌دهند که ایشان در دوران کودکی ضعیف الجسم و ضعیف البنیه بوده و بیماری‌های متعددی متحمل شده‌اند که هرکدام را در سایه عنایت و دعای اهل خانواده پشت سر گذاشته‌اند. از حدود پس از دو سالگی وضع و حال عادی یافته و نیازش به پرستاری و مراقبت کمتر شده است. [۵]

امام صادق تحت تربیت امام سجاد

امام صادق - علیه‌السلام - ۱۲ تا ۱۵ سال (بنابر اختلاف اقوال) تحت تربیت جد بزرگوارش امام سجاد - علیه‌السلام - بودند. [۶] ایشان از آغاز طفولیت شاهد و نظاره‌گر رفت‌وآمد دانشجویان و فضیلت پژوهان به منزل جد بزرگوارش و پدر گران‌قدرش بودند. او در این رفت‌وآمدها تماشاگر بحث‌ها و گفت‌وگوهای علمی و فقهی آنان در زمینه‌های مختلف علوم اسلامی بود.

آثار تربیت امام سجاد بر امام صادق

آثار تربیت امام سجاد - علیه‌السلام - بعدها در زندگی امام در عبادات و حالات و نماز او، زمزمه و شب‌زنده‌داری‌هایشان مشهود است. و آن‌قدر خود را در این مسیر به مشقت وامی‌دارد (قبل از بلوغ) که مورد نهی و ممانعت پدر قرار می‌گیرد.

← روایتی از امام صادق

خود امام در این‌باره می‌فرماید: «من نوجوانی بودم و در عبادت مستحب بسیار کوشا بودم؛ پدرم به من فرمود: فرزندم با توجه به سن کم، از این عمل کمتر کن، وقتی بنده‌ای محبوب خدا باشد، خدا با عمل کم هم از او راضی می‌شود.» [۷]

امام صادق - علیه‌السلام - پس از **شهادت** امام سجاد - علیه‌السلام - در محضر پدرش به فعالیت و تلاش می‌پرداخت. ایشان ده سال داشته که در جلسات بحث جد و بعدها جلسات درس پدر شرکت می‌کرد؛ درحالی‌که افراد شرکت کننده در آن جلسات همه از افراد **مسن** و یا بزرگسال بودند. [۸]

← نقل یک روایت

روزی **ولید بن عبدالملک** بر امام باقر - علیه‌السلام - وارد شد، درحالی‌که امام سرگرم **تدریس** بود و امام صادق - علیه‌السلام - نیز که در سنین **کودکی** یا آغاز **نوجوانی** بود، در آنجا حضور داشت. ولید از دیدن او متعجب شد و پرسید او با این سن و سال در اینجا چه می‌کند؟ پاسخ شنید که وی دانشجوی کلاس درس است. سؤالاتی از امام صادق - علیه‌السلام - کرد و پاسخ‌های شایسته شنید، و سرانجام چنین گفت که او در آینده از **دانشمندان** خواهد شد. [۹]

امام عاشق کسب علم و فضیلت

خلاصه آنکه امام صادق - علیه‌السلام - از همان کودکی و نوجوانی عاشق کسب علم و فضیلت بود و در محضر علمی پدر شرکت می‌کرد و از دروس **هیئت و جغرافیا** بهره می‌گرفت و عظمت فکری خود را متجلی می‌ساخت و با اینکه کم‌سن بود، میان دانشجویان درخششی فوق‌العاده داشت. [۱۰]

بازی امام در کودکی

با اینکه کودکی بیش نبود، ولی کارهای بزرگان را انجام می‌داد و سخنان او بزرگ‌منشانه و حاکی از عظمت فکری و روحی او بود. از **تاریخ** چنین برمی‌آید که او هم در کودکی مانند دیگر کودکان **بازی** می‌کرد؛ ولی نوع بازی‌هایش با دیگران متفاوت و اغلب از نوع **بازی‌های فکری** بود.

ترغیب کودکان به کسب علم

در بین جمع کودکان که برای بازی گرد آمده بودند او **استاد** می‌شد؛ مثلاً از آنان می‌پرسید: این کدام **میوه** است که در فلان فصل پدید می‌آید و مزه‌اش شیرین یا ترش است؟ و یا گاهی کلمه‌ای **ذکر** می‌کرد و از کودکان می‌خواست هم‌وزن و یا مرادف آن کلمه را پیدا کنند و بدین ترتیب او **کودکان** را به **تفکر** و کسب علم ترغیب می‌کرد [۱۱]

نتیجه بحث

البته در پایان باید خاطرنشان کرد که در مورد دوران کودکی، نوجوانی و جوانی امام بحث زیادی در تاریخ نداریم و به‌صورت مستقل بدان پرداخته نشده است؛ گرچه شاید بتوان از لایه‌لای مباحث تاریخ مباحثی را در این زمینه استخراج کرد. زندگی و شرایط **امام** در دوران کودکی و جوانی تحت‌الشعاع **حیات جد و پدرشان** بوده و از این جهت **تاریخ** درباره بسیاری از وقایع و جریانات ریز زندگی ایشان تقریباً ساکت است و تنها بعد از امامت ایشان از سال ۳۴ سالگی به بعد است که تاریخ روی افعال و گفتار ایشان متمرکز شده است.

پانویس

۱. ↑ شیخ مفید، الارشاد، مؤسسه آل‌البیت لاحیاء التراث، ۱۴۱۳ق، ج ۲، ص ۱۷۹.
۲. ↑ کلینی، اصول کافی، مکتبه الصدوق، ۱۳۸۱ ق، ج ۱، ص ۴۷۲.
۳. ↑ ابن شهر آشوب، مناقب آل‌ابی‌طالب، قم، انتشارات ذوی القربی، ۱۴۲۱ ق، ج ۳، ص ۲۰۲.
۴. ↑ مرکز مطالعات اسلامی استراسبورگ، مغز متفکر شیعه (امام صادق علیه‌السلام)، ترجمه ذبیح‌الله منصوری، انتشارات جاویدان، چاپ هفدهم، ص ۱۹.
۵. ↑ مرکز مطالعات اسلامی استراسبورگ، مغز متفکر شیعه (امام صادق علیه‌السلام)، ترجمه ذبیح‌الله منصوری، انتشارات جاویدان، چاپ هفدهم، ص ۱۷ - ۲۰.
۶. ↑ اصفهانی، عمادالدین حسین، زندگانی حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام، شرکت سهامی طبع کتاب، ۱۳۸۰ ق، ج ۱، ص ۱۸.
۷. ↑ کلینی، اصول کافی، مکتبه الصدوق، ۱۳۸۱ ق، ج ۲، ص ۸۶، باب اقتصاد در عبادت.
۸. ↑ اصفهانی، عمادالدین حسین، زندگانی حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام، شرکت سهامی طبع کتاب، ۱۳۸۰ ق، ج ۱، ص ۲۶.
۹. ↑ مرکز مطالعات اسلامی استراسبورگ، مغز متفکر شیعه (امام صادق علیه‌السلام)، ترجمه ذبیح‌الله منصوری، انتشارات جاویدان، چاپ هفدهم، ص ۴۸ - ۴۹.
۱۰. ↑ مرکز مطالعات اسلامی استراسبورگ، مغز متفکر شیعه (امام صادق علیه‌السلام)، ترجمه ذبیح‌الله منصوری، انتشارات جاویدان، چاپ هفدهم، ص ۲۳ - ۲۴.
۱۱. ↑ مرکز مطالعات اسلامی استراسبورگ، مغز متفکر شیعه (امام صادق علیه‌السلام)، ترجمه ذبیح‌الله منصوری، انتشارات جاویدان، چاپ هفدهم، ص ۲۸ - ۲۹.

منبع

سایت اندیشه قم